

Skåne
Färs lfd.
Wombs sa.

Bäckahästen.

De har di talad åmm möed, fålk, di va rädda fårr å komma här åmm natten. De e ente alla såmm har ont au -ed. De e många såmm ser -ed, männ många ser -ed ente. Hann skolle va gråsched älla hodden i fan di sa. I liktasjon va hann såmm en häst. Hann hålt se i vanned. De va ente udan ve nattatid di så -ed.

Männ ja hörde en paschascha - de va ente här, de va i Veberöd, ve en bäkk, där va en såmm satte se po -en. De va ätte mina fårrällras sagor såmm di sa. Där va en å satte se po, så va där allt så där ble plass te fler. Å dänn såmm sad främst å vre se tebaga å sa: "kårs, sikked et lant hårs." Så fårrsvant hann me desamma. Så dök di nör po marken, te nästa gång hann komm å viste se.

Di va rädda fårr å komma här, nämligen vid Helgasjön, där bäckahästen bodde. Gråsched, gråaktig. Liktasjon: skepnad.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2688
Bäckahästen.

1

Från slaget vid Leipzig 1813.

Fyra-namned de e et knäjta-namn. Min faffor hette Ola Fyr. Hann bode i Vevre. Hann va ve artilleried. Hann va mä i slaged ve Läppsi, när di sto udanfår Läppsi porta.

De va så, ad di skolle skjuda åpp portana å komma inj. Te bärja me så va di framme å skåd po portana, männ di komm ente inj. Å dänn fåsta salvan så ble hans siekamerat skäden, så hann måtte ta hann åmm hans häst åsse. Sin ryckte di tebaga ijänn å la dåbbla skått i, å så ryckte di framm å satte skåd po portstaplana, så di ramla, så di konne rykka ing i stan. Å når di då ryckte ing i stan, så åppe po väninjorna, så va fålk fårrséda me koghitt vann å slo po manskáped, så blo å vann fårréna se i rännestenana samm en strömm.

Hann komm hömm ijänn, å hann levde. Ja har ente sét mannen, männ hann har snakkad åmm -ed fårr far å flere andra, samm ja kann snakka åmm.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Brevet från
Haget vid
Leipzig 1813.*

2008

2688

Pottkillani Vomb.

Potta-killan.

Å där hånne bag åmm, där liddjor Potta-tjillan. För jikk fålk möed did å hänte vann - når di skolle koga ärtor, så jikk ärtorna bätton itú. Männ nu har hon bled fårrsågad, så di har ente rönsad åpp na å hålt na ve lidje.

Här bode en barnamorska - mannen hēde Jins Pärsen. Fårr barn di skolle ha nåd reda po hodden di skaffa barn, så sa di humm hade vad i Potta-tjillan å tat dåmm - de skolle hēdas hum va i Potta-tjillan å to dåmm. De va fårr di ente skolle va åpplysta åmm honna de jikk te.

Potta-tjillan, namn på en källa sydväst om Vombs by, bakom huset där sagesmannen bor. Fårrsågad: övergiven. Honna, huru.

4-5

ACC. NR.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Ingemar Ingens*
Härad: *Fås* Adress: *Uvilan*
Socken: *Vomb* Berättat av *Per Fys*
Uppteckningsår: *1930* Född år *1856* i *Vomb*

Uppteckningen rör *Ringarens syssla. Ringning med kyrkklockan.
Kyrkan och klockstapeln i forna tiden.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2688

Ståne
Färs
Vomb
1930

4. bygd av bygd av bygd - - -
Hela. Hvil av
Brenn av P. Fyr
född av 1856 i Vomb.

Ringarens syssla. Ringning med kyrkklockan. Om Vombs kyrka före ombyggnaden 1870.

Min far hann hette Nels Olsen, så fikk hann hans fars namn, så fikk hann heda Nels Fyr. Hann va tilleme rinjare, hann va där i färrtisax år såmm rinjare.

När min far skolle rinja, så skolle hann allti stå po vakt å se når prästen komm po bakken. Så börja hann rinja. Männ nu brugar di ente de, färr nu tar ente dinne te klåkkan, förän prästen e i tjärkan. Å sin såmm ve en begravninj, såmm far hann hade då, å såmm betalninj färr hann grava en grav, så va de en krona, å en å fämmti ättesåmm dänn va ti homörs, såmm skolle ji. Älla fikk hann ente mer, änn hann va po kalasched så kallad.

Di fäste åren hann va rinjare, så hade hann en skappa ru åmm åred färr de hann rinjde, männ så jikk de lide gråne åpp allt mer å mer.

Di sior alltid lördes-rinjninj. För i tiden så rinjde di ve jul-högtiden. De va po hälli-aftnana. De kalla di färr

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2688

Ringarens

syssla.

Lördags-
ringning.

Gravgrävning.

Ringarens Ton.

5.
5
Mari-klåkka. "Nu e Nels Fyr åppe å rinjor Mari-klåkka." - De va ve jul-häljen.

Männ för, injan såmm tjærtjan humm ble åmmändrad, så udanåmm tjärkedören, te synnor åmm tjårkan, där sto et stort tråböle, såmm klåkkan hånjde i då. Så hade di en höjj lång stie, såmm jikk åpp te lauted, så di konne komma åpp där såmm ajselen e, å po dänn va där fäst en stång såmm jikk ud, å där ve ånnen hade di bonged et rev. Så sto di nöre po låfted å dro. När di sto å rinjde, så va sparrvarked rittjed, så de ga mä se, åttesåmm klåkkan humm dånjde ikrinj, så de rode hid å did.

Å så åmm lördeskvälla då skolle di åsse klämta di nie slagen når di hade au-rinj. Di slo fäst tre tag ve dänn ena sian, så vände hann te å slå ve hin sian, så va de nie slag hann slo.

Då hade di injgången te nor. Där va lide gråne udbyddje ifrå själva tjårkan. Å injanåmm dören så slykkte di kalk. (Di slo kalken me trätjöla å skolle blöda ud dänn). - Prästen hann hade sin injgång i dänn östre ånnen po tjårkan.

*) Hå anvånda id vitkalkning av kyrkan.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Mari-klåkka"

Klockstapel.

2688

Klämtning
på lördags-
kvällen.

Kyrkans
forna utseende.

6.
Visa.

Solen ilar, tiden går,
nu farväl vi säga får
ett hurra, hurra, hurra, till vår hulda koning då
med en gynnande vind
vi nu snart kommer hem
till föräldrar och till syskon och en huld och trogen
vän.

När som vi kommer hem
och vi träffar vår vän,
som i lust och nöd oss älskat utav rena kärleken,
flickan räcker mig sin hand
och med glädje klinga skall
var välkommen, var välkommen från din strid för foster-
land.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2688

Visa:

Solen ilar,
tiden går.

Höstagille å Vombs Södergård.

Å för i tiden hade vi höstajille vi kalla, när vi fikk injhöstad. Husbönen bjöd po dans - vi dansa po loen. Vi fikk våra skårne mada - di lå po et fad - å så sypp vi au et glas; å jöga å kaffe. De va i Eriksens tid å tilleme i Ärnbarjs tid. Å så hade vi spilemenn å dans te ud po marnana. Där häjnde en lampa övor dåmm. Här va en åppe, såmm va fiskare, hann hette Levå; så va där en ifrå Syllågra, Hans Sjöbeck. Di va järna två spilemenn. De va sådåra ve dänn tiden vi hade injhöstad så.

De hunar jo fålked, höstafålked, menn näjj, de e rent bårtlajt. Nu jir di ente ens en gång fålked en sypp når di höstar.

Då fikk vi åsse så vi va glaa, dansa å donas. De va orspråked: Nu har vi snart injhöstad, så nu får vi snart dedår stora höstajilled.

Å för i tiden, husbönnor, di va möed mer jemyttelia än nu. Nu e di mer krassa. Då satte di värde po åmm di ville skötta nåd.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

~~2681~~

Höstajille

å Vombs

Södergård.

8.

Hoveriarbetet.

För ittiden så måtte bönnorna, di såmm hade hauställe, la fålk gå åpp te di närre markorna onge Övesklöstors goss å grova å bryda sten å läddja stenhjäre. Å här åppe ve fiskarens, de kalla di fårr Strömmana, å där va sånnen dölli väjj, så fålk di måtte va övor. Å di såmm ente hade starka dränja nåkk, så tilleme pian fikk gå mä i hoa å bryda sten å läddja stenhjäre. Å där va en gammal spektór komm aganes å hann sa: "Te å gropa å kasta åpp, de e ente nåd arbéte, männ te å sidde i en vangn å aga, de e arbéte." - De va såmm hann spede dåmm, de va spe-or.

Hau-ställe: hovställe, gård som lyder under herregård.
Grova, gropa, dika.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2688

Hoveriarbetet.

Om Vombs by.

Ja va nåkk en fillefämm år, när Syndregår ble böjd. *

Nygår va böjd för ijänn. Vi va flere påga, å vi lu å legte där iblann tömmorstäckana. - Där va småbýnnor såmm di to ongan. Färr här framme i byen har liddjed många små bona-ställe, såmm hade et par hästa. Di va arrendo onge Klöstor; älla hade di ente konnad tad dämm ongan. Ja tror ente de va me nåd tvång di to joren ifrå dämm. Di skaffa se litta husalyne, å såmma di sad i en ongantagstua te di fikk skaffad se nåd aned. Tilleme prästagåren har liddjed här framme i byen för i tiden, här framme där di fäste husen liddjor. Å nu disse husen di lå där framme ve foreningshused. Så ble där illsvåda; så lo baronen flytta dämm här nör. (näml. det hus som Per Fyr bebor och huset vid sidan om).

fillefämm = 4 eller 5 (alltså omk. 1860).

Om Vombs by.

2688

2688

Forna bostad.förhållandeni Vomb.

Forna bostadsförhållanden i Vomb.

Per Fyr är född i det huset där nu Thilda Jöns Svens bor.

"Där har mina föräldra bot po dänn syndre ännen." - På det huset bodde två familjer (två häsche). De hade samma skorsten och stod i var sin sida i skorstenen och eldade. Det har förekommit i flera hus i Vomb.

//.

11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2688

Måltidseder.

Måltidseder.

Här konne sidda bönnor såmm hade knappt föan te fålked.
/Å di hade me boninjs-plass, så di hade ente spiskåmmare./ Å
allri för i tiden me tallritja å gaffla, udan di to me nivan.
Å di söv au et fad å öste me en ske å stoppa i mongen. Å hade
di gröd, så bårra di hol i grödafaded, en ve vär sia. Di jore
et hol åppe i tåppen, å där hade di smör ålla sirap, å där
skolle di döppa ålla. Så hade di et sätt di kalla, et åppe-ve
å et nöre-ve, så söv di milken au di.

En särskilt brökniv har di nufårrtiden åsse.

Skolle di drittja, så fikk di drittja au et krus - di sa
alltid drittjakrused - där skolle di drittja au de ålla.

Söva: intaga flytande föda, åta med sked